



עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ע"פ ספר חסידים תשס"ח ח' אלול ה'תשס"ח

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: מה לענין ארבעת המינים אצל רשב"י?

ואחד כנגד זכור: "בהדי פניא דמעלי שבתא, חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא ורהיט בין השמשות, אמרו ליה: בני למה לך? אמר להו: לכבוד שבת. ותסגי לך בחד? חד כנגד זכור וחד כנגד שמור. אמר ליה רשב"י לבנו: חזי כמה חביבין מצוות על ישראל, יתיב דעתייהו. ע"כ.

וכתבו התוספות בחולין (ו. ד"ה אשכחיה) כי בכל מקום שנאמר "ההוא סבא" הוא אליהו הנביא. נמצא לפי זה, כי אליהו הנביא הוא הביא את רבי שמעון ובנו להכיר במעלתם של ישראל, ולכן הבין רבי שמעון שתפקידו של אליהו הנביא להשכין שלום.

והנה ידוע מה שכתבו החידושי הר"ם והסבא מקלם זצ"ל שימי הספירה הם ימי הכשרה במ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, ובכל יום מימי הספירה סיגלו ישראל את עצמם באחד מהמ"ח, וביום הנותר חזרו על כולם כך שביום החמישים היו מוכשרים ומושלמים בכל המ"ח קנינים. ולפי"ז דוק ושכח כי הקנין ה"ג הוא "אוהב את הבריות" - מידתו של רבי שמעון בר יוחאי.

והנה הגורם לעצירת גשמים היא המחלוקת, כמו שאומרת הגמרא במסכת תענית (ז:): אמר רבי שמעון בן פזי: אין הגשמים נעצרין אלא בשביל מספרי לשון הרע.

לכן כאשר נוטלים את ארבעת המינים המסמלים על אחדות ועוד במקומו של רשב"י המסמל על אחדות, על ידי זה יכולים להוריד גשמים ולהשפיע שפע של ברכה על עם ישראל.

ולכן מצינו בהקדמה לעץ חיים שהביא המהר"ח כמה תנאים ללימוד תורת הקבלה, ואחד מהם הוא ה"אחדות", ולכן גם אצל האר"י הקדוש וגם אצל הרש"ש הקדוש מצינו כי תלמידיו כתבו "כתב התקשרות" ביניהם, שכל בני החבורה מקבלים על עצמם אחדות בלי פירוד כלל ועיקר. ופטירתו של האר"י הקדוש נגרמה על ידי סכסוך בין התלמידים כמובא בספר עמק המלך.

כי בשביל להשיג את תורת הרשב"י, על כרחך צריך שתהיה אהבה ואחדות.

בזה נבוא ונבאר את דברי הגמרא במסכת שבת (לג:): שבא אליהו הנביא לפתח המערה להודיע לרבי שמעון ולרבי אלעזר בנו שמת הקיסר ועליהם לצאת מהמערה. נאמר: אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר: מאן לוועיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזירתיה. ע"כ.

ואם נדקדק בגמרא נמצא כי אליהו הנביא קרא לרבי שמעון "בר יוחי" בחסרון האות אל"ף, ואולי בא אליהו הנביא ללמד, שרבי שמעון בר יוחאי יכול לזכות לגילוי סודות התורה רק עם יצא מהמערה וידבק עם החברים, ולא ישב לבדו, כי כל עוד שהוא לבדו במערה חסרה לו האחדות עם החברים, ונרמז בחסרון האות א'. וזהו שאמר הפייטן: "ראה פניו מאירים בשבת עם חברים עת גילה סוד נסתרים אדוננו בר יוחאי". נמצא שגילוי סודות התורה היה תלוי ב"שבת עם חברים".

עוד יבואר בזה מה שמצינו בזוהר הקדוש באידרא רבא (פרשת נשא דף קמד:): רבי יהודה קארי ליה (לרבי שמעון) שבת, דכלהו

בספר מגיד משרים (פרשת אמור) מובא, על מרן הבית יוסף שחגג במירון בחג הסוכות, התפלל שם והקיף עם ארבעת המינים את הציונים הקדושים, עד שהחל לרדת גשם: "פעם אחת כאשר ירדו גשמים בחג הסוכות ומרן הצטער על כך, נתגלה לו המגיד אור ליום כ' בתשרי, ואמר לו: והא גשמים דאתי, לא הוו דוגמת שפך לו קיתון על פניו חס ושלום, אדרבה נתקבלו דבריכם. ורבי שמעון בר יוחאי ובנו שמחו לקראתכם בקרותכם זוהר על מערתם ובכפר הסמוך להם. אלא כיון דהקפתם לרבי אלעזר בד' מינים הבאים לרצות על המים, נתעוררו המים ובאו. ואילו הייתם מקיפים פעם אחרת, היו רוב גשמים באים לעולם כמו בימי חוני המעגל... וכלל זה היה בידכם, כל זמן שהעולם יהיה צריך לגשמים ביותר, תלכו ותקיפו הצדיקים הנזכרים ותענו, ועל כל צרה שלא תבוא על הציבור, תקיפו אותם שבע פעמים ותענו. ע"כ.

כמו כן מסופר על המקובל האלוקי רבי חיים שאול דוויק הכהן זצוק"ל, שפעם הגיעה אליו איגרת מקהילה בחוץ לארץ, בה סופר כי מושל העיר מציק מאוד ליהודים, וביקשו הימנו להתפלל למענם. רבי חיים שאול נענה לבקשתם, ובשבת סליחות נסע למירון בלויית עשרים מתלמידיו, ובכל יום היו עורכים הקפות סביב הציון הקדוש של רבי שמעון ורבי אלעזר, עם ארבעת מינים ישנים, שקיימו בהם את המצוה בשנה שעברה. כשחזר לביתו לירושלים, מצא רבי חיים על שולחנו מברק מן הקהילה, בו בישרו לו כי המושל העריץ מת לפתע, וליהודים שם היתה אורה ושמחה.

וצריך להבין מה ענין ארבעת המינים אצל רבי שמעון בר יוחאי? ונראה לומר כי ארבעת מינים מסמלים על אחדות ישראל, כמובא במדרש (ויק"ר ל, יא) שארבעת המינים מסמלים על ארבעה סוגים בעם ישראל, שהאתרוג שיש בו טעם וריח מסמל את המושלם הן בתורה ובין המעשים, ואילו הלולב שיש בו רק טעם ללא ריח מסמל את אותו צדיק שיש בו תורה ללא מעשים טובים, ואילו ההדס שיש בו ריח ללא טעם מסמל את המושלם במעשים ללא תורה ואילו הערבה שאין בה לא ריח ולא טעם, היא כנגד הרשעים שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים. ובאה התורה מאגדת אותם יחדיו.

כמו כן התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי מאחד תחתיו את כל כלל ישראל, וכמו שמצינו במשנה בסוף מסכת עדיות, בענין תפקידו של אליהו הנביא זכור לטוב קודם הגאולה, שיש מי שאומר שיבוא כדי לתקן את המשפחות המיוחסות בישראל, אולם רבי שמעון בר יוחאי אומר שהוא יבוא "להשוות המחלוקת", היינו להסיר את כל המחלוקות בעם ישראל.

ויש לפרש שנתגלה סוד זה לרבי שמעון בר יוחאי בעת שיצא מהמערה, שכן מובא בגמרא שהתיישרה דעתם של רבי שמעון ורבי אלעזר בנו ביציאתם בפעם השנייה מהמערה על ידי "ההוא סבא" שהיה רץ בערב שבת עם שני הדסים אחד כנגד שמור

שיתא מינה מתברכיך, דכתיב "שבת לה" קודש לה, מה שבת לה" קודש אף רבי שמעון שבת לה" קודש".

ולפי דרכינו יש לומר טעם מדוע נקרא רשב"י שבת, כי כוחה וסגולתה של השבת להביא לשלום, ולכן בשבת מברכים "שבת שלום" בשונה מיום טוב שמברכים "חג שמח". כך רשב"י שבכוחו וסגולתו להשיכן שלום, לכן נקרא שמו "שבת".

כמו כן יבואר בזה דברי הזוה"ק בפרשת שמות (דף לה): באו ר' חייא ו' יוסי, השתטחו לפניו (לפני רשב"י) ונשקו ידיו, ובכו ואמרו: צרות עליונות ותחונות נושאות ראש בגללך. (בגללך) עשה הקב"ה את ירושלים של מטה בדמות של מעלה. עשה את חומות עיר הקודש ושעריה. מי שנכנס אינו נכנס עד שיפתחו השערים. מי שעולה אינו עולה עד שייתקנו מדרגות החומות. מי יכול לפתוח את שערי עיר הקודש ומי יכול להתקין את מדרגות החומות? זה ר' שמעון בן יוחאי שפתח את שערי רזי החכמה, והתקין מדרגות עליונות. וכתוב (שמות לד כג) "ראה כל זכורך את פני האדון ה'", מיהו פני האדון ה', זה ר' שמעון בן יוחאי, שמי שהוא זכר שבזכרים צריך להיראות לפניו. ע"כ.

ומבואר כי משווים בין רבי שמעון בר יוחאי לבית המקדש, ולדרכינו יש לומר, כי מובא בירושלמי (בבא קמא פ"ז) על הפסוק: "כעיר שחבורה לה יחדין" עיר שמחברת ישראל זה לזה (ועי' מהיץ חיות נידה לד.). ולכן רשב"י שמאחד את ישראל דומה לבית המקדש.

ויש לתת טעם מדוע רבי שמעון הוא המביא לאחדות ושלום, על פי מה שגילה החידושי הר"ם בספר הזכות (דף פ"א) ומקדים שלא מצא מקור לזה, אולם הוא מחדש כי רבי יהודה ברבי אלעאי היה גלגולו של יהודה בן יעקב ורבי יוסי היה גלגולו של יוסף הצדיק, ורבי שמעון בר יוחאי היה גלגולו של שמעון בן יעקב שביקש מתחילה להרוג את יוסף. וכדי לכפר על מה שגרם ליוסף לישיב י"ב שנים בבית האסורים הוצרך לישיב במערה י"ב שנה. יע"ש.

לפי זה כיון ששורש המחלוקת של מכירת יוסף נגרם על ידי שמעון, לכן רבי שמעון בר יוחאי שבא לתקן את הדבר מרבה שלום ואחדות.

עוד נבאר בזה, בספר סמיכות חכמים להמקובל האלוקי רבי נפתלי כץ ז"ע (הקדמה דף קמ). מביא בשם המקובלים, שמשא רבינו בשעת עלייתו לשמים להביא את התורה, התעברה בו נשמת רבי שמעון בן יוחאי, והרמז הוא "עלית למרום שבית שבי" – שב"י נוטריקון שמעון בן יוחאי.

והוא מסביר, כי כשעלה משה רבינו למרום לקבל את התורה, עלה ונתעלה למקום גבוה מאוד עד לחדר ששמו "מרום", שהלוחות היו טמונים שם ואין רשות למלאכי השרת להיכנס שם כי אם הקב"ה לבדו, ובדרכו לשם געשו בו המלאכים והתחילו להתווכח עמו: "מה לילוד אשה ביננו", כלומר, כיון שאין לנו רשות להיכנס לחדר זה ששמו מרום, איך יתכן שילוד אשה בשך ודם יוכל להיכנס לשם. לכן לקח משה רבינו את נשמת רשב"י והוא הצליח להכניע את המלאכים וזכו ישראל לתורה. יע"ש המשך דבריו.

והסיבה שרבי שמעון בר יוחאי הוא הכניע את טענת המלאכים, יש לומר, שטענת המלאכים היתה שהם קודמים מצד ההלכה של "בר מצרא", היינו שכאשר פלוני רוצה למכור את הקרקע שלו או הדירה שלו, הרי שיש לשכן הוא "בר מצרא" זכות קידמה, והוא קודם לקנות יותר מאשר שאר קונים שאינם גרים בסמוך לקרקע או הדירה. ואם כן התורה שהיתה בשמים והמלאכים גם הם נמצאים בשמים, אם כן קודמים לבני ישראל שנמצאים על הארץ מדין של "בר מצרא"?

ואחת מן התשובות לשאלה זו היא על פי הש"ך (ח"מ סימן קע"ה) הסובר שבבן אין דין של בר מצרא. ויש לומר, שרק כאשר ישראל באחדות, דין בנים להם, שמוכחים כי אב אחד להם. ורבי שמעון אשר מאחד את כלל ישראל הוא הוכיח כי דין בנים לישראל, ואין דין של בר מצרא.

ובענין זה שמעתי בשם האדמו"ר מלעלוב צוק"ל לתת טעם למדורות בל"ג בעומר, כיון שרבי שמעון בר יוחאי הוא בעל המימרא (בבא מציעא נט): נח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פניו בחרו ברבים. לכן כשאתה רואה את אש המדורות בל"ג בעומר, אתה צריך להתבונן ולחשוב לעצמך, שרבי שמעון מלמדני, עדיף לי ליפול לתוך האש הבווערת שלפני, ולא להלבין פני חברי ברבים.

סגולת יום ל"ג בעומר:

א. "שמן ששון מחברך", בספר מאיר החיים (ח"ב עמוד ר"ט) מביא מהרה"ק רבי חיים מאיר מויוניץ זצ"ל שפירש, "שמן ששון מחברך" בזה"ק אי "שמן" זה תורה, "ששון" זה הקב"ה, "מחברך" עיי' התחברות וקשר אתך זוכים לשמחת התורה לשמו יתברך. כשמתחברים ומתקשרים לרשב"י זוכים לתורה ולשמחה ליחד קוב"ה ושכינתה.

ב. "נעשה אדם נאמר בעבורך" בספר קדושת מרדכי (עמ' ק"ח) מביא מהרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, דלכאורה הכיצד נאמר "נעשה אדם נא בעבורך", הרי איתא (עירובין יג:), נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא? אלא איתא בסוכה מה: "שרשב"י אמר שיכול הוא לפטור את כל העולם כולו מן הדין, וא"כ מבחינת רשב"י שבכוחו לפטורנו מן הדין, הרי נוחה הבריאה לכל אדם להרבות ולהוסיף אך בטוב וזהו הדגשת המעלה שבנעשה אדם אצל רשב"י דוקא.

ג. "אשרי העם הם לומדיך", בספר מאיר החיים (ח"ב עמוד רי"ג) מביא בשם הרה"ק האמרי חיים זי"ע, "לומדיך" מלשון למוד ורגיל, היינו אשרי לזה שרגיל עם רבי שמעון. טו. כתב בספר זיו המנהיגים: ראיתי בשם הרה"ק רבי מאיר מדזקוב זי"ע, ביום ל"ג בעומר הוא הארת נשמת רשב"י דרגא קדושה שהיא בחינת תפארת, וזהו שנאמר בדניאל "עיר וקדיש מן שמיא נחית", ראשי תיבות שמעון.

ד. כתב בספר משמרת שלום (סימן ל"ח): אבי הורה לכל אחד להביא נר להדליק קודם תפילת ערבית ולכבוד הרשב"י, וטוב לומר כשמדליק: הריני מדליק נרות לכבוד התנא רשב"י, אור צדיקים ישמח, נר רשעים ידעך. והי נועם וגו'. והוסיף שאביו נהג להדליק מספר נרות כמנין טו"ב.

ה. בספר אביר יעקב (להרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא על ל"ג בעומר) כתב, היום הזה הוא בחינת "ויגילו רעדה", יש כח ביום הזה לפעול ישועות בשמחה.

ו. בשו"ת שיח יצחק (סימן ר"ל) מביא, שהרה"ק מו"ה משה מראזוואדוב זי"ע הגיד לקרוביו ולצריכים ישועה, שהם ונשיהם יבואו אליו ביום ל"ג בעומר ויסדרו לפניו מבוקשיהם ויושעו ב"ה.

ז. כתב בספר שער יששכר, המידה שמתקנים בל"ג בעומר הוא הוד שבהוד, הכוונה בבברכת קריאת שמע בורא רפואות הוא הוד, ע"כ הוד שבהוד רמזו לתכלית השלימות של רפואה, ומרפואה נמשכו כל הישועות, כמו שמקובל בדינו מאאזמו"ר הרה"ק מהר"ש בעל שם שלמה זי"ע, כי בברכת רפואנו יוכלו לפעול כל הישועות, גם בניס כי הוא דבר שצריך לרפואה, והוא בבחינת "ושב רפא לו", שב למקומו ממקורו לטובה, ומזה יומשך עלינו כל הישועות בב"א.

ח. כתב בספ"ק דברי יחזקאל (ענייני ל"ג בעומר, להרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זי"ע) וז"ל: "שתולים בבית ה' בחצרות אלקינו יפריחו". ראשי תיבות "שתולים בבית ה'", שבי"י, ראשי תיבות שמעון בן יוחאי. דמבקשים אחנו מהבורא ית"ש דאורות הקדושים של רשב"י וחבריו השתולים בבית ה' בעולם, "בחצרות אלקינו" לאותם העומדים מרחוק מבית ה' – שהם בחצרות אלקינו, כמו החצר הוא לפני הבית כן עומדים מנגד, "יפריחו" – יזריחו ויפיעו בתוכנו. ע"כ.

ט. במירון נוהגים לומר האדרא זוטא זוה"ק ח"ג דף רפ"ז – רצ"ו.

י. בשבוע לפני ל"ג בעומר תשי"ע בא אלי ילד בחלום ואמר לי: מירון ר"ת מי רוצה יבוא ויראה נפלאות.

יב. איתא בשם הרה"ק בעל "צמח צדק" מלובאביטש זי"ע שיום ל"ג בעומר הוא מסוגל לרפואות. וכן הביא בספר "הילולא דרשב"י" בשם הגאון בעל לחם שלמה משמוליא זצ"ל שסגולה זו נרמזת "מלך רופא נאמן ורחמן" הוא ראשי תיבות מירון, שבזכות רבי שמעון בן יוחאי המונח במירון שולח השי"ת רפואה לחולי בני ישראל.

יג. איתא בספר "כנסת ישראל" (ענייני ל"ג בעומר עמוד ס"א) בשם הרה"ק מרוזין זי"ע דאמר, כי ביום ל"ג בעומר כל הילולא דרבי שמעון בן יוחאי הוא הילולא ושמחה לכל העולם, כי מזמנו התחילה התפשטות והתגלות הדעת יותר בעולם וכעבור זה יש שמחה בעולם.